

Ірина Кравчук,
кандидат наук з державного управління,
докторант кафедри державної політики
та управління політичними процесами НАДУ

Перспективи створення і розвитку Української асоціації оцінювання

У статті проаналізовано досвід створення та формування українського об'єднання експертів з оцінювання - Української асоціації оцінювання.

Ключові слова: оцінювання, асоціація оцінювання, державна політика.

The article describes experience of establishment and development of Ukrainian professional network of evaluation experts - Ukrainian Evaluation Association.

Key words: evaluation, evaluation association, public policy.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В Україні поступово поширюється визнання і розуміння необхідності проводити оцінювання результатів державної політики і програм. Зокрема, оцінювання ефективності бюджетних програм вимагається Бюджетним кодексом України. Позитивним зрушенням є можливість проводити оцінювання виконання стратегічних планів міністерств. Важливу роль у популяризації оцінювання як інструменту належного урядування та удосконалення державного управління відіграють міжнародні та національні об'єднання експертів у сфері оцінювання. Тому видається актуальним дослідження передумов створення та перспектив розвитку українського об'єднання експертів у сфері оцінювання - Української асоціації оцінювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених раніше частин. Наразі існує кілька досліджень діяльності міжнародних та національних професійних асоціацій оцінювання, зокрема: "Створення і розвиток організацій, які працюють у сфері оцінювання: уроки із Африки, Азії, Америки, Австралії і Європи" [4] та стаття О.Кузьміна "На шляху до професіоналізації: створення об'єднань фахівців у сфері оцінки програм" в книзі "Оцінка програм: методологія і практика" [2]. Проте розвиток такого професійного об'єднання у сфері оцінювання в Україні поки що не досліджувався. Тому *мета статті* - проаналізувати формування Української асоціації оцінювання, її роль у підтримці розвитку оцінювання державної політики і програм.

Виклад основного змісту. Ідея створення асоціації оцінювання в Україні виникла в експертному середовищі у сфері оцінювання в 2011 р. Спочатку 4 липня 2011 р. була створена група "Українська асоціація оцінювання (УАО)"

у мережі FaceBook як неформальна професійна мережа [1]. Спочатку мережа нараховувала п'ять учасників, у вересні 2011 р. учасників було вже 20, у лютому 2012 р. - 71, у березні 2012 р. - 94, у травні 2012 р. - 102, у червні 2012 р. - 114 учасників [1]. Використання соціальної мережі значно полегшило комунікацію, обмін інформацією, зумовило швидке зростання кількості учасників асоціації. Ряд тренінгів, зокрема "Школа моніторингу та оцінки базового рівня" (листопад 2011 р.) та "Школа моніторингу та оцінки: Модуль 2. Організаційний розвиток" (лютий 2012 р.), організовані Творчим центром ТЦК та "Тренінг Міні - IPDET" (лютий 2012 р.), організований Міжнародним благодійним фондом "Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні" та Міжнародною програмою навчання у сфері оцінювання розвитку (International Program for Development Evaluation Training), дали імпульс хвилям зростання кількості учасників УАО.

30 вересня 2011 р. на конференції, організованій Міжнародною мережею "Оцінка програм" (IPEN) та Грузинською асоціацією оцінювання в м. Батумі, Грузія, "Управління з орієнтацією на результат та оцінювання" проведено презентацію "Мережа у сфері оцінювання та заснування Української асоціації оцінювання" [3]. Метою презентації було отримати коментарі від учасників, знайти прихильників цієї ідеї, ознайомитись із досвідом створення інших асоціацій, намітити перші контури спільного бачення розвитку професійної мережі оцінювачів в Україні. Ідея отримала підтримку та готовність до співпраці з боку українських учасників конференції. Українських експертів об'єднувала ідея просування та популяризації оцінювання в Україні.

11 жовтня 2011 р. відбувалася наша перша організаційна зустріч FaceBook-групи "Українська асоціація оцінювання" (УАО), у якій взяли участь 11 учасників. Під час зустрічі обговорювалися проблеми у сфері оцінювання, відсутність розуміння "оцінювання" як у державному, так і громадському секторі, яке часто асоціюється із контролем та застосуванням санкцій. Учасники дійшли висновку, що потрібно змінювати організаційну культуру, щоб оцінювання сприймалося як інструмент управління, покращання діяльності та навчання. Було вирішено, що для початку важливо створити дієву організацію із зацікавленими активними учасниками, змістовною діяльністю. Під час наступної зустрічі було вирішено обговорити місію, цілі та напрями діяльності УАО (проект Концепції УАО), сформулювати орієнтовний план заходів на рік. Також прозвучали пропозиції щодо обговорення базової термінології у сфері оцінювання; проведення презентацій про власний досвід використання методології оцінювання, цікаві практичні приклади проведення оцінювання; організації зустрічей з іноземними експертами; розробки стандартів у сфері оцінювання.

Було вирішено проводити регулярні щомісячні зустрічі для обговорення питань розвитку УАО та обміну досвідом. Відтоді УАО щомісяця ре-

гулярно проводить зустрічі-семінари для обміну досвідом у сфері оцінювання політики і програм. Учасники УАО роблять презентації про свій практичний досвід оцінювання, намагаються вирішити проблемні питання, з якими вони стикаються в процесі застосування оцінювання. Як правило, в таких зустрічах беруть участь від 15 до 30 учасників асоціації.

Під час другої зустрічі 11 листопада 2011 р. було проведено "мозковий штурм" щодо бачення місії організації, вирішено створити ресурс для зберігання та каталогізації документів, обговорено формат регулярних щомісячних зустрічей асоціації.

На третій зустрічі 13 грудня 2011 р., крім презентацій учасників, обговорено проект Концепції УАО. За результатами зустрічі схвалено робочий варіант проекту Концепції УАО, яка стала першоосновою діяльності УАО. У проекті Концепції зазначено, що місією УАО є сприяти розвитку, поширенню, використанню оцінювання в Україні з метою удосконалення державного, громадського та приватного секторів. Започатковано формування плану заходів УАО. Було порушено питання вироблення стандартів, принципів УАО, форм та критеріїв членства в УАО, стратегії розширення кола наших учасників.

11 січня 2012 р. відбулася четверта зустріч УАО. Крім презентацій учасників розглядалося питання про можливі проекти співпраці із Польськими колегами - Польським Міністерством регіонального розвитку або Польською асоціацією оцінювання. Надалі вирішено приділяти окрему увагу питанням стратегічного та організаційного розвитку УАО.

Під час п'ятої зустрічі 7 лютого 2012 р. для роботи над стратегічним та організаційним розвитком УАО було вирішено створити "Стратегічну групу", яка буде працювати над визначенням цілей на 2012 р. та організаційним розвитком УАО. Була підтримана ідея проведення відеоконференцій з іншими асоціаціями. Питання юридичної реєстрації на той момент ще не назріло, оскільки спочатку важливо сформувати спільноту однодумців, визначитися із баченням розвитку та напрямками діяльності, налагодити функціонування асоціації.

Отже, сьогодні УАО перебуває на етапі становлення та має такі напрацювання:

- робочий варіант Концепції УАО, затверджений у грудні 2011 р.;
- комунікаційну платформу для обміну посиланнями, оголошеннями про конкурси, тренінги та конференції у Facebook-групі [1];
- платформу для обміну досвідом - регулярні щомісячні зустрічі-семінари;
- базу інформаційних ресурсів;
- спілкування та консультації із колегами-оцінниками із різних секторів.

Під час шостої зустрічі 20 березня 2012 р. "Стратегічною групою" УАО на 2012 р. було запропоновано такі пріоритетні заходи:

- формування переліку експертів, підрозділів, інституцій, що практикують, ініціюють або використовують оцінювання або зацікавлені у його використанні, яких варто залучити до діяльності асоціації;
- дослідження стану розвитку оцінювання в різних сферах в Україні, із презентацією на конференціях Міжнародної мережі "Оцінка програм" та Європейської асоціації оцінювання в 2012 р.;
- проведення відео- або скайпконференції із Польською асоціацією оцінювання "Розвиток асоціації оцінювання: основні труднощі та фактори успіху".

Формування переліку експертів та аналіз стану розвитку оцінювання допоможе виявити цільову аудиторію, зрозуміти потреби та прогалини у сфері оцінювання, акумулювати знання та скласти загальну картину про розвиток оцінювання в Україні. Аналіз стану розвитку оцінювання в Україні стане підґрунтям для подальших ініціатив та напрямів діяльності УАО.

Також розпочато роботу над виробленням структури та наповненням сайту УАО. Запропоновано провести опитування серед членів Facebook-групи щодо того, які питання вони вважають проблемними у сфері оцінювання. У перспективі планується також реалізувати й інші ідеї щодо напрямів діяльності асоціації, які вимагають додаткових консультацій, активних волонтерів, створення окремих ініціативних або робочих груп, організації роботи у певних аспектах фінансування, зокрема:

- налагодження зв'язків з іншими асоціаціями;
- переклади глосарію у сфері оцінювання Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та стандартів оцінювання Комітету з допомоги розвитку ОЕСР;
- регулярне видання УАО із висвітленням кращих практик використання результатів оцінювання;
- підготовка українського глосарію термінів;
- розроблення стандартів оцінювання.

Для переходу на подальші стадії необхідно виконати основні пріоритетні завдання, які заплановані на 2012 р.

У перспективі також необхідно буде:

- створити ініціативні групи для методологічної роботи УАО (переклад глосаріїв та стандартів ОЕСР, підготовка власного глосарію, стандартів у сфері оцінювання);
- визначитися із структурою організації (управління, тематичні робочі групи);

- удосконалити комунікаційну платформу - створення повноцінного сайту;
- розширити формати зустрічей УАО - запрошення зовнішніх експертів, проведення конференцій;
- визначити шляхи поширення навчальних програм у вищих навчальних закладах України;
- виробити стратегію інформування про переваги оцінювання політики і програм;
- визначитися із юридичним оформленням організації та підготувати необхідні документи (для цього потрібна окрема ініціативна група);
- виробити підходи до членства та фінансування діяльності організації.

Висновки. Таким чином, в Україні менше ніж за рік сформувалася експертна спільнота у сфері оцінювання, неформальне професійне об'єднання - Українська асоціація оцінювання. Ініціатива зацікавлених учасників та регулярна діяльність щодо обміну досвідом у сфері оцінювання стали основою для нової професійної організації. Соціальні мережі значно пришвидшили комунікацію та зростання кількості зацікавлених учасників. Проте професійному об'єднанню ще необхідно докласти чимало зусиль для розвитку оцінювання в державному і громадському секторах, вироблення стандартів оцінювання, формування запиту на оцінювання та підготовки професіоналів у цій сфері. Необхідно налагодити конструктивну співпрацю із навчальними закладами та громадськими організаціями для проведення інформаційних та навчальних заходів, підготовки публікацій.

Перспективи подальших досліджень. Подальшим напрямом досліджень може бути вироблення конкретних заходів та ініціатив щодо поширення оцінювання політики і програм.

Список використаних джерел

1. Неформальна професійна мережа "Українська асоціація оцінювання (УАО)" [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.facebook.com/#!/groups/Ukr.evaluationsociety/>
2. Оценка программ: методология и практика / под ред. А. И. Кузьмина, Р. О. Салливан, Н. А. Кошелевой. - М. : Изд-во "Престо РК", 2009. - 396 с.
3. *Kravchuk I.* Evaluation Networking and Launching Ukrainian Evaluation Society In Ukraine / I. Kravchuk. - IPEN conference, Batumi, Georgia. - 2011 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.eval-net.org/index.php?id=86>
4. *Segone M.* Creating and Developing Evaluation Organizations: Lessons learned from Africa, Americas, Asia, Australasia and Europe / M. Segone, A. Ocampo. - Lima: descso, 2006. - 242 p. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://ioce.net/download/case_studies/IOCE_EvalOrgPack_Jan2007.pdf